SVERIGES RIKSDAG

Kommittémotion L

Motion till riksdagen 2026/27:2677

av Roger Haddad m.fl. (L)

Rättspolitik för frihet och trygghet

Förslag till riksdagsbeslut

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att fullfölja utbyggnaden av Polismyndigheten med särskilt fokus på lokalt närvarande poliser och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att öka polisens synlighet i hela landet genom fler områdespoliser och fler lokala polisstationer och tillkännager detta för regeringen.
3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att stärka Åklagarmyndighetens, Domstolsverkets och Kriminalvårdens kapacitet för att möta den grova organiserade brottsligheten och tillkännager detta för regeringen.
4. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om ett nationellt mål att bryta gängbrottsligheten och tillkännager detta för regeringen.
5. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om skärpta straff för rekrytering av barn och unga till kriminalitet och tillkännager detta för regeringen.
6. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att fler utländska medborgare som begår grova brott ska utvisas och tillkännager detta för regeringen.
7. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om ett förstärkt vittnesskydd och tillkännager detta för regeringen.
8. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om ett stärkt arbete mot hedersrelaterat våld och förtryck och tillkännager detta för regeringen.

9. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om skärpt bekämpning av mäns våld mot kvinnor och sexualbrott mot barn och tillkännager detta för regeringen.
10. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utveckla det brottsförebyggande arbetet i samverkan mellan stat, kommun, skola, civilsamhälle och näringsliv och tillkännager detta för regeringen.
11. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att stärka domstolarnas oberoende och rättsstatens institutioner och tillkännager detta för regeringen.
12. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om ett fördjupat europeiskt samarbete mot gränsöverskridande brottslighet och tillkännager detta för regeringen.
13. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om en nationell strategi mot brottslighet riktad mot företagare och tillkännager detta för regeringen.
14. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att inrätta en nationell särskild enhet mot den kriminella ekonomin och tillkännager detta för regeringen.
15. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om stärkt skydd för äldre mot bedrägerier, ekonomisk brottslighet och övergrepp i omsorgen och tillkännager detta för regeringen.
16. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att ekonomiskt våld ska innefattas i brottsrubriceringen grov kvinnofridskränkning och tillkännager detta för regeringen.

Motivering

Den vars handlingsutrymme begränsas av andras brottslighet är inte fri. Människor ska kunna gå hem på kvällen utan rädsla, låta sina barn ta sig till skolan och veta att samhället står på deras sida när de utsätts för brott.

Sverige har under lång tid präglats av en oacceptabel utveckling där grov organiserad brottslighet har fått ökat inflytande över människors vardag. Skjutningar, sprängningar och systematiska hot mot vittnen, företagare och offentliganställda har på många håll underminerat tryggheten. Samtidigt har parallellsamhällen vuxit fram där kriminella nätverk utövar makt, rekryterar barn och unga till brottslighet och begränsar människors frihet. Denna utveckling innebär inte bara ett hot mot enskilda människors säkerhet, utan också mot tilliten och sammanhållningen i det svenska samhället.

Liberalerna anser att staten måste återta kontrollen där kriminaliteten har trängt tillbaka det öppna samhället. Kampen mot gängbrottsligheten kräver fler poliser, effektivare brottsbekämpning, skärpta straff för den som begår grova brott och kraftfulla insatser mot de kriminella nätverkens ekonomi. Den som systematiskt angriper demokratin, rättssamhället och andra människors frihet ska mötas av samhällets samlade styrka.

Samtidigt får kampen mot brottsligheten aldrig leda till att rättsstatens grundläggande principer åsidosätts. Liberal rättspolitik bygger på övertygelsen att ett starkt samhälle är både handlingskraftigt och rättssäkert. Individens fri- och rättigheter, domstolarnas oberoende och skyddet mot godtyckliga ingripanden från staten är grundläggande värden som måste värnas även i tider av stora samhällsutmaningar. Just därför förenar Liberalerna en offensiv kriminalpolitik med ett kompromisslöst försvar för rättsstatens principer. Endast så kan Sverige bli både tryggare och friare.

En polis nära medborgarna

Liberalerna vill fortsätta bygga ut polisen och säkerställa att förstärkningen märks i hela landet. Redan 2021 drev Liberalerna krav på fler poliser, bättre arbetsvillkor och fler områdespoliser.

Det räcker inte att polisen växer nationellt. Människor måste också uppleva att polisen finns där när brott begås och tryggheten utmanas. Därför vill Liberalerna prioritera lokalt närvarande poliser, områdespoliser och synliga patruller.

Polisen ska kunna fokusera på sitt kärnuppdrag: att förebygga, förhindra och utreda brott. Samverkan med kommuner, ordningsvakter och andra aktörer ska fortsätta utvecklas.

Krossa gängbrottsligheten

Gängkriminaliteten är det största hotet mot människors frihet i dagens Sverige. Liberalerna vill att Sverige inom de kommande åren ska bryta utvecklingen med skjutningar, sprängningar och systematisk kriminell verksamhet, med målet att göra upp med det Sverige som präglats av gängvåld och att fortsätta slå mot de kriminella nätverken.

Straffen för den som rekryterar barn till kriminalitet ska skärpas ytterligare. De vuxna kriminella som utnyttjar barn måste mötas av samhällets kraftfullaste reaktioner.

Ett starkare rättsväsende

Under de kommande åren behöver rättsväsendets samtliga delar fortsätta att förstärkas. Ökade resurser till polisen måste följas av motsvarande förstärkningar av åklagare, domstolar och kriminalvård.

Kriminalvården ska ges förutsättningar att genomföra verkställighet med hög säkerhet och samtidigt minska återfallen i brott. Den som avtjänat sitt straff ska ges bättre möjligheter att leva ett laglydigt liv. Liberalerna vill även fortsätta utveckla moderna utredningsmetoder mot organiserad kriminalitet, ekonomisk brottslighet och internationella kriminella nätverk.

Utvisa fler grovt kriminella

Den som saknar svenskt medborgarskap och begår grova brott har brutit det kontrakt som följer med rätten att vistas i Sverige. Liberalerna vill därför att fler utländska medborgare som döms för grova brott ska utvisas. Partiet har även ställt sig bakom skärpta utvisningsregler för brottsdömda utlänningar.

Stärkt skydd för vittnen och brottsoffer

Många brott klaras inte upp eftersom människor är rädda för att vittna. Liberalerna vill därför fortsätta stärka vittnesskyddet och ge brottsoffer bättre stöd genom hela rättsprocessen.

Brottsoffret ska stå i centrum. Särskild hänsyn ska tas till barn, personer med funktionsnedsättning och andra särskilt utsatta grupper.

Hedersförtryck och våld i nära relationer

Ingen människa ska begränsas av familjens eller släktens kontroll. Liberalerna vill intensifiera arbetet mot hedersrelaterat våld och förtryck. Skyddet för utsatta kvinnor och flickor ska stärkas, och myndigheternas samverkan förbättras. Partiet har länge drivit krav på förstärkta insatser mot hedersbrott och särskilda verktyg för att upptäcka och lagföra denna brottslighet.

Mer detaljerad läsning om Liberalernas förslag på området återfinns i Liberalernas hederspolitiska motion.

Förebygg kriminalitet innan den börjar

Ett starkt rättsväsende måste kombineras med ett starkt förebyggande arbete. Skolan är samhällets viktigaste brottsförebyggande institution. Barn som lär sig läsa, lyckas i skolan och möter höga förväntningar får bättre framtidsmöjligheter och minskar risken att dras in i kriminalitet.

Minst lika viktigt som skolan är att föräldrar får verktygen till att motverka att deras barn dras in i kriminalitet. Liberalerna vill stärka det nationella föräldrastödet genom att

införa en nationell stödlinje för vårdnadshavare som oroar sig för att deras barn riskerar att hamna i kriminalitet, missbruk eller destruktiva miljöer. Ett nationellt program för föräldrastöd bör också byggas ut så att familjer i hela landet får tillgång till kvalificerat stöd, både fysiskt och digitalt. Kommuner, socialtjänst, skola, polis och civilsamhälle ska arbeta gemensamt för att upptäcka riskfaktorer tidigt och bryta nyrekryteringen till kriminella nätverk.

Mer om Liberalernas politik för att motverka att barn rekryteras in i kriminalitet återfinns i Liberalernas barnrättsmotion.

Försvara rättsstaten

Kampen mot kriminaliteten får aldrig ske på bekostnad av rättsstatens grundläggande principer. Domstolarnas oberoende ska värnas och förstärkas. Rättssäkerheten ska upprätthållas i varje led av rättskedjan. Liberalerna har betonat behovet av att stärka domstolarnas oberoende och det konstitutionella skyddet för rättsstaten. Dessa grunder fortsätter vi liberaler att försvara i alla lägen, varför regeringen under den gånga mandatperioden också gjort en rad demokratistärkande insatser. Detta genom att bland annat ha stärkt skyddet för Sveriges domstolars och domares oberoende, genom utredningen om lärosätenas associationsform vars syfte är att stärka den akademiska friheten och öka lärosätenas institutionella autonomi, samt genom att upprätthålla principen om armlängds avstånd mellan politiken och kulturen.

Rättsstaten är det främsta skyddet för den enskilda människans frihet. Ingen ska behöva riskera att utsättas för godtyckliga myndighetsbeslut, maktmissbruk eller politisk påverkan av rättsväsendet. Domstolar, åklagare och rättsvårdande myndigheter måste ha både integritet och självständighet i förhållande till den politiska makten. Lagar ska stiftas av riksdagen, tillämpas likvärdigt och förutsebart och prövas av oberoende domstolar. Detta är grundläggande principer i en liberal demokrati.

För att ytterligare stärka rättsstaten vill Liberalerna inrätta en författningsdomstol. En sådan domstol ska ha till uppgift att pröva om lagar och andra offentliga beslut är förenliga med grundlagen och Sveriges konstitutionella principer. I en tid då demokratier runt om i världen utsätts för ökade påfrestningar behövs starka institutionella skydd för de fri- och rättigheter som utgör grunden för det öppna samhället. Genom en författningsdomstol stärks skyddet för den enskilde medborgaren, domstolarnas ställning och förtroendet för den svenska rättsstaten. Detta är en naturlig vidareutveckling av den liberala principen att ingen offentlig makt ska stå över lagen.

Rättssäkerheten är särskilt viktig för dem som har små möjligheter att göra sin röst hörd. Brottsoffer ska kunna lita på att rättsväsendet ger skydd och upprättelse, samtidigt som den som anklagas för brott har rätt till en rättvis prövning. Ett samhälle där lagarna tillämpas lika för alla stärker tilliten mellan människor och till de demokratiska institutionerna.

Sverige ska vara ett land där medborgarna både är trygga från brott och skyddade mot maktmissbruk. Ett starkt rättsväsende, oberoende domstolar och ett robust grundlagsskydd är inte hinder i kampen mot kriminaliteten, utan förutsättningar för att den ska kunna bedrivas med demokratisk legitimitet och långsiktig framgång. Därför kommer Liberalerna alltid att försvara rättsstatens principer, samtidigt som vi tar krafttag mot brottsligheten och stärker människors trygghet och frihet.

Europeiskt samarbete mot internationell brottslighet

Kriminaliteten känner inga nationsgränser. Människohandel, narkotikasmuggling, cyberbrott och organiserad ekonomisk brottslighet kräver gemensamma europeiska lösningar. Liberalerna vill därför stärka samarbetet inom EU för att bekämpa gränsöverskridande brottslighet, förbättra informationsutbytet mellan medlemsstaterna och förstärka de gemensamma insatserna mot kriminella nätverk.

Brottslighet mot företagare ska bekämpas

Företagare och näringsidkare ska kunna driva verksamhet utan att utsättas för hot, utpressning, stölder eller annan kriminalitet. När kriminella nätverk riktar in sig på företag drabbas inte bara den enskilde företagaren utan också jobbskapande, investeringar och den lokala tryggheten. Liberalerna vill därför stärka rättsväsendets arbete mot organiserad brottslighet och ekonomisk brottslighet som riktar sig mot näringslivet. Samverkan mellan polis, kommuner och näringsliv ska utvecklas för att förebygga brott och öka lagföringen.

Särskilt oroande är den systematiska brottslighet som riktas mot handeln. Många butiker utsätts för återkommande stölder som ofta genomförs av samma personer eller organiserade grupper. Dessa brott orsakar stora ekonomiska förluster, otrygghet för personalen och ökade kostnader för säkerhetsåtgärder. I många fall kombineras stölderna med hot, trakasserier eller våld mot butikspersonal, vilket gör att gränsen mellan mängdbrottslighet och organiserad kriminalitet suddas ut.

Liberalerna anser att samhället måste se allvarligt på systematiska butiksstölder och annan brottslighet som riktas mot handeln. Polisens förmåga att utreda och lagföra

seriebrottslighet behöver stärkas, och påföljderna måste bättre spegla den samlade skada som upprepade brott orsakar. Brott som begås systematiskt eller som en del av organiserad verksamhet bör mötas av skärpta reaktioner från rättsväsendet. Butiksanställda ska kunna utföra sitt arbete utan rädsla för hot, våld eller trakasserier, och företagare ska kunna utveckla sina verksamheter utan att hindras av kriminalitet. Genom att kraftfullt bekämpa brott mot företagare och handeln stärker vi både det lokala näringslivet och tryggheten i samhället.

Krafttag mot den kriminella ekonomin

Kriminella nätverk drivs ytterst av pengar. Därför måste kampen mot gängbrottsligheten i högre grad riktas mot de ekonomiska strukturer som finansierar verksamheten. Liberalerna vill utreda hur en nationell finansiell elitstyrka med specialistkompetens från Polismyndigheten, Skatteverket, Ekobrottsmyndigheten och Kronofogdemyndigheten kan tillsättas i syfte att identifiera, frysa, förverka och återta tillgångar som härrör från organiserad brottslighet. Genom att slå mot de kriminellas ekonomi kan samhället försvaga nätverken långsiktigt och minska deras förmåga att rekrytera, beväpna sig och expandera.

Den organiserade brottsligheten har under senare år blivit alltmer avancerad och använder företag, föreningar, välfärdssystem och internationella transaktioner för att tvätta pengar och dölja brottsvinster. Kriminella nätverk bygger ekonomisk makt genom bidragsbrott, skattebrott, bokföringsbrott, arbetslivskriminalitet och annan ekonomisk brottslighet. Dessa verksamheter genererar stora vinster samtidigt som de snedvrider konkurrensen, urholkar förtroendet för samhällsinstitutionerna och finansierar annan grov kriminalitet.

För att effektivt kunna möta denna utveckling behöver Ekobrottsmyndigheten stärkas. Myndigheten har en central roll i arbetet mot ekonomisk och organiserad brottslighet och måste ges tillräckliga resurser för att möta den ökande mängden komplexa ärenden. Liberalerna anser att Ekobrottsmyndigheten behöver stärkas med fler utredare, åklagare, finansiella analytiker och specialistkompetenser inom bland annat digitala betalningsflöden, kryptotillgångar och internationell penningtvätt.

Arbetet mot den kriminella ekonomin måste ges samma prioritet som bekämpningen av den synliga brottsligheten. När samhället framgångsrikt beslagtar brottsvinster, stoppar penningtvätt och slår ut de ekonomiska strukturer som bär upp de kriminella nätverken försvagas även deras förmåga att rekrytera nya medlemmar, köpa vapen och utöva inflytande över lokalsamhällen. En offensiv mot den kriminella ekonomin är

därför en av de mest effektiva åtgärderna för att långsiktigt minska den organiserade brottsligheten och återupprätta rättsstatens kontroll.

Skydda äldre mot brott

Äldre människor är i dag särskilt utsatta för bedrägerier och ekonomiska brott. Telefonbedrägerier, digitala bedrägerier och identitetsstölder kan utradera ett helt livs besparingar. Liberalerna vill därför skärpa kraven på banker och andra finansiella aktörer att förebygga bedrägerier och stärka skyddet för äldre kunder.

Även äldre som är beroende av vård och omsorg måste omfattas av ett starkt rättsskydd. Missförhållanden och övergrepp inom äldreomsorgen ska utredas skyndsamt och mötas av kännbara konsekvenser. Brott mot personer i beroendeställning bör betraktas som särskilt allvarliga eftersom de riktas mot människor som har begränsade möjligheter att skydda sig själva. Krav på nationell statistik och uppföljning för att skapa en samlad bild av denna typ av brottslighet bör införas.

Ekonomiskt våld ska ses som en del av mäns våld mot kvinnor

Mäns våld mot kvinnor tar sig många uttryck. Förutom fysiskt, psykiskt och sexuellt våld utsätts många kvinnor för ekonomiskt våld, där en partner eller tidigare partner systematiskt begränsar kvinnans ekonomiska handlingsutrymme. Det kan handla om att ta kontroll över bankkonton, hindra kvinnan från att arbeta eller studera, skuldsätta henne i hennes namn, undanhålla information om familjens ekonomi eller på andra sätt skapa ett ekonomiskt beroende. Genom ekonomisk kontroll kan förövaren befästa sin makt och göra det svårare för den utsatta att lämna en destruktiv relation.

Ekonomiskt våld är ofta en del av ett mönster av upprepad kränkning och kontroll som syftar till att begränsa kvinnans frihet och självständighet. Trots detta synliggörs denna form av våld inte alltid tillräckligt tydligt i rättsväsendets arbete. För att stärka skyddet för våldsutsatta kvinnor och säkerställa att hela omfattningen av den brottsliga gärningen beaktas bör ekonomiskt våld uttryckligen omfattas av bedömningen vid brottet grov kvinnofridskränkning.

Liberalerna anser att lagstiftningen tydligt ska spegla den verklighet som många våldsutsatta kvinnor lever i. Den som systematiskt använder ekonomisk kontroll, ekonomiska hot eller ekonomiskt utnyttjande som ett led i att kränka och förtrycka en närstående ska kunna hållas ansvarig för detta. Genom att inkludera ekonomiskt våld i brottsrubriceringen grov kvinnofridskränkning stärks både brottsoffrets ställning och rättsväsendets möjligheter att ingripa mot mäns våld mot kvinnor i alla dess former.

Roger Haddad (L)

Joar Forssell (L) *Pär Gustafsson (L)*

Camilla Mårtensen (L) *Lina Nordquist (L)*